

УДК 378.018-042.65:37.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.19>**Алла БУБІН**

кандидат педагогічних наук, старша викладачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, просп. Волі, 36, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43010

ORCID: 0000-0002-7670-1263**Світлана БОЯРЧУК**

викладачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, просп. Волі, 36, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43010

ORCID: 0000-0001-9109-8207**Євгенія ДУРМАНЕНКО**

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, просп. Волі, 36, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43010

ORCID: 0000-0003-1993-5028**Аліна ЦИПЛЮК**

кандидат педагогічних наук, старша викладачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, просп. Волі, 36, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43010

ORCID: 0000-0002-1307-8005

Бібліографічний опис статті: Бубін, А., Боярчук, С., Дурманенко, Є., Циплюк, А. (2025). Особливості організації самостійної роботи майбутніх вихователів. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, 136–143, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.19>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Самостійна робота здобувачів вищої педагогічної освіти є важливим структурним компонентом цілісної системи професійної підготовки. А відтак важливими й актуальними є питання дослідження змісту, форм і методів її організації.

Метою статті є визначення особливостей організації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта в Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. Для досягнення поставленої мети вирішено наступні завдання: 1) уточнення змісту самостійної роботи студентів – майбутніх вихователів; 2) визначення основних принципів організації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта; 3) аналіз конкретних практичних завдань для самостійної роботи майбутніх вихователів. **Методи дослідження:** аналіз, синтез, узагальнення.

У статті уточнено сутність поняття самостійної роботи майбутнього вихователя як важливого компонента професійної підготовки, в основі якого лежить самостійність особистості як здатність до вмотивованого самостійного пошуку професійної інформації, її осмислення та формування практичних умінь використання у педагогічній діяльності; як засобу індивідуалізації навчання та розвитку творчого потенціалу майбутнього вихователя.

Організацію самостійної роботи майбутнього вихователя розглядаємо як складний цілеспрямований процес формування професійної компетентності як здатності вмотивовано самостійно шукати професійну інформацію, її аналізувати та творчо використовувати у педагогічній діяльності. Особливостями організації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта є необхідність дотримання визначених і проаналізованих принципів її організації.

Принципами організації самостійної роботи майбутніх вихователів визначено: цілеспрямованість та результативність, системність і поетапність, проблемність і дослідницька спрямованість, практична та контек-

стна спрямованість, індивідуалізація й диференціація (посильність) її завдань, принцип рефлексивності та мета-когніції, зворотний зв'язок і формувальне оцінювання, академічна доброчесність і етика, баланс індивідуальної та колективної роботи.

Подальшого дослідження потребує розробка та обґрунтування педагогічних умов активізації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта в умовах ЗВО.

Ключові слова: самостійна робота, самостійність, професійна компетентність, організація самостійної роботи, здобувач освіти, заклад вищої освіти, майбутній вихователь.

Alla BUBIN

PhD in Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department of Theory and Methods of Preschool Education, Municipal Institution of Higher Education "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, 36 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43010

ORCID: 0000-0002-7670-1263

Svitlana BOYARCHUK

Lecturer at the Department of Theory and Methods of Preschool Education, Municipal Institution of Higher Education "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, 36 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43010

ORCID: 0000-0001-9109-8207

Yevhenia DURMANENKO

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Preschool Education, Municipal Institution of Higher Education "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, 36 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43010

ORCID: 0000-0003-1993-5028

Alina TSYPLIUK

PhD in Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department of Theory and Methods of Preschool Education, Municipal Institution of Higher Education "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, 36 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43010

ORCID: 0000-0002-1307-8005

To cite this article: Bubin, A., Boyarchuk, S., Durmanenko, Ye., Tsypliuk, A. (2025). Osoblyvosti orhanizatsii samostiinoi roboty maibutnikh vykhovateliv [Peculiarities of organizing self-work of future preschool educators]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, 136–143, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.19>

PECULIARITIES OF ORGANIZING SELF-WORK OF FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS

Self-work of students in higher pedagogical education constitutes an important structural component of the holistic system of professional training. Therefore, the study of the content, forms, and methods of its organization is a relevant issue.

The purpose of the article is to identify the features of organizing self-work of students majoring in Preschool Education at the Municipal Institution of Higher Education "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council. To achieve this goal, the following tasks were addressed: to clarify the content of self-work of students – future preschool teachers; to define the basic principles of organizing self-work of students majoring in Preschool Education; to analyze specific practical tasks for self-work of future preschool teachers. The research methods include analysis, synthesis, and generalization.

The article specifies the essence of the concept of self-work of future preschool teachers as a crucial component of professional training, which is based on the individual's ability for motivated and autonomous search of professional information, its comprehension, and the development of practical skills for applying it in pedagogical activity; as a means of individualizing learning and fostering the creative potential of future educators.

The organization of self-work of future preschool teachers is considered as a complex and purposeful process of developing professional competence as the ability to independently and purposefully search for professional information, analyze it, and creatively apply it in pedagogical practice. The specific features of organizing self-work

of students majoring in Preschool Education involve the necessity of adhering to the defined and analyzed principles of its organization.

The principles of organizing self-work of future preschool teachers include: purposefulness and effectiveness, systematization and gradualness, problem-based and research orientation, practical and contextual orientation, individualization and differentiation (feasibility of tasks), reflexivity and metacognition, feedback and formative assessment, academic integrity and ethics, balance of individual and collective work.

Further research is required to develop and substantiate the pedagogical conditions for enhancing independent work of students majoring in Preschool Education within higher education institutions.

Key words: self-work, autonomy, professional competence, organization of self-work, student, higher education institution, future preschool teacher.

Актуальність проблеми. Сучасна педагогічна освіта ґрунтується на компетентнісному підході у професійній підготовці, що вимагає від майбутніх педагогів не лише знань, а й умінь самостійно здобувати, аналізувати та застосовувати інформацію й формувати професійну автономію. Сучасний заклад дошкільної освіти сьогодні, як ніколи гостро, потребує фахівця, здатного працювати в умовах, де немає готових рішень. Звідси логічним є висновки про те, що важливим аспектом у професійній підготовці сучасного педагога в цілому й зокрема – майбутнього вихователя є формування навичок самостійної роботи. Самостійна робота допомагає сформувати відповідальність за власний особистісний розвиток і готовність до безперервного навчання; сприяє розвитку: критичного й аналітичного мислення (уміння оцінювати й зіставляти інформацію), організаційних навичок (планування часу, вибір методів і ресурсів), дослідницьких умінь (робота з науковими джерелами, експериментування, аналіз результатів), формування ключових компетентностей життєдіяльності людини. З огляду на це, *актуальною* є проблема пошуку нових змісту, форм і методів організації самостійної роботи здобувачів вищої педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Самостійна робота майбутніх педагогів є ключовою умовою формування професійної компетентності, готовності до творчої діяльності та здатності до саморозвитку протягом життя. Різні аспекти проблеми організації самостійної роботи майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки були і залишаються в дослідницькому полі зору вчених. Так, І. Хом'як самостійну роботу студентів визначає як особливу форму організації навчальної діяльності, спрямовану на пошук необхідної інформації, осмисленого і творчого сприйняття її з метою вироблення професійної компетентності (Хом'як,

2006). У свою чергу, самостійну роботу як ресурсний резерв якості підготовки майбутніх педагогів до творчої професійної діяльності розглядають учені Л. Балюк та І. Брижата (Балюк, Брижата, 2023). Ф. Левченко аналізує методичний супровід самоосвітньої підготовки педагога до формування ключових компетентностей учнів у закладах загальної середньої освіти. Організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти мистецьких спеціальностей досліджують Т. Ткаченко та О. Шумська. С. Фурманюк у самостійній роботі студентів вбачає засіб підвищення рівня професійних компетентностей учителів образотворчого мистецтва. І. Гайдаєнко та М. Пентилюк акцентують увагу на самостійній роботі студентів як засобі лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів української мови. Самостійну роботу майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі як умову формування їхніх загальних та фахових компетентностей розглядають Н. Дубова та В. Люльченко. С. Вітвицька самостійну роботу здобувачів вищої освіти визначає як найвищу форму їх професійного становлення й особистісного розвитку. Л. Головка вбачає в якісній організації самостійної роботи студентів шлях до підвищення якості знань, а О. Мармаза тлумачить самостійну роботу здобувачів освіти як ефективний засіб їхнього професійного розвитку. Специфіку організації, досвід та сучасні вимоги до самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня досліджує Н. Васиньова.

Отже, з аналізу останніх досліджень можна зробити висновок, що проблема організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти є достатньо вивчена. Однак, на нашу думку, варто дослідити ще деякі особливості організації самостійної роботи майбутніх вихователів, врахування яких у навчальному процесі покращить результат їхньої професійної підготовки.

Метою статті є визначення особливостей організації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта в Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. Для досягнення поставленої мети вирішено наступні завдання: 1) уточнення змісту самостійної роботи студентів – майбутніх вихователів; 2) визначення основних принципів організації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта; 3) аналіз конкретних практичних завдань для самостійної роботи майбутніх вихователів. *Методи дослідження*: аналіз, синтез, узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Організація самостійної роботи здобувачів освіти в ЗВО є складним процесом, який, як стверджує І. Харченко, «включає в себе і формування мотивацій професійної позиції майбутнього фахівця, й органічне включення самостійної роботи в процес освоєння змісту навчальних дисциплін, а також інтеграцію самостійної роботи студента з досвідом використання сучасних педагогічних технологій, вибір форм контролю за результатами самостійної роботи» (Харченко, 2020). Науковиця зазначає, що успішність самостійної роботи в першу чергу «залежить від установки і студента, і викладача на співтворчість, їх здатності до діалогу» (Харченко, 2020). С. Вітвицька зауважує, що самостійність є однією із властивостей особистості й «характеризується двома факторами: по-перше, сукупністю засобів – знань, умінь і навичок, якими володіє особистість; по-друге, ставленням особистості до процесу діяльності її результатів і умов здійснення, а також зв'язками з іншими людьми, які складаються у процесі діяльності» (Вітвицька, 2023). А тому важливим заданням є формування самостійності здобувача у процесі навчання. Самоосвіта є невід'ємною частиною систематичного навчання, сприяє поглибленню, розширенню і більш міцному засвоєнню знань. Учена наголошує, що саме самостійна робота є фундаментом здійснення самоосвіти.

Л. Гула стверджує, що самостійна робота студентів формує в майбутніх спеціалістів творче ставлення до праці, розвиває внутрішні стимули до самовдосконалення, що є ефективним засобом самостійного навчання та самопідготовки (Гула, 2019). Спираючись на наукові

доброби І. Зязюна, вчена самостійну роботу студентів тлумачить як форму активності особистості майбутнього фахівця, що уможливорює прискорення природного переходу випускника ЗВО від навчально-пізнавальної до самостійної професійної діяльності» (Гула, 2019).

О. Зеленська, досліджуючи самостійну роботу здобувачів вищої освіти як важливу складову організації навчального процесу у закладах вищої освіти, вказує на «необхідність розробки педагогічних умов, технології організації, інтенсифікації та визначення підходів до реалізації самостійної діяльності здобувачів вищої освіти, умов використання інтерактивних методів, форм і засобів навчання, запровадження інформаційних і комунікативних технологій, що уможливорює імітацію реальних процесів, враховуючи характер навколишнього середовища» (Зеленська, 2022).

Отже, узагальнюючи різні підходи вчених до визначення сутності та змісту самостійної роботи здобувачів освіти, ми стверджуємо, що самостійна робота є важливим компонентом професійної підготовки майбутніх вихователів, який допомагає трансформувати набуті знання в професійні вміння. Особливо важливим, на нашу думку, є те, що саме самостійна робота слугує дієвим засобом підготовки до реальної педагогічної діяльності. Самостійні завдання моделюють ситуації майбутньої професійної діяльності в ЗДО: підготовку занять, створення дидактичних матеріалів, ведення науково-методичної роботи, що власне й забезпечує перенесення знань у практику та вироблення власного педагогічного стилю.

У ході дослідження нами також з'ясовано, що самостійна робота сприяє індивідуалізації навчання, адже студенти мають різний рівень підготовки й інтересів, а відтак самостійна робота дозволяє обирати свій темп і глибину опрацювання матеріалу. Вона створює умови для розвитку творчого потенціалу й особистісної позиції майбутнього вихователя (Головко, 2025; Дубова, Люльченко, 2021). Не менш важливим є також і той факт, що саме самостійна робота є необхідною в організації освітнього процесу відповідно до європейських стандартів вищої освіти. Болонський процес наголошує на академічній мобільності й самоосвітній діяльності здобувача освіти (Мармаза, 2016). Відповідно від частки, рівня та якості органі-

зації самостійної роботи в структурі підготовки педагога у ЗВО закономірно зростає й якість сформованості готовності до педагогічної діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти.

Отже, нами уточнено сутність поняття самостійної роботи майбутнього вихователя як важливого компонента професійної підготовки, в основі якого лежить самостійність особистості як здатність до вмотивованого самостійного пошуку професійної інформації, її осмислення та формування практичних умінь використання у педагогічній діяльності; як засобу індивідуалізації навчання та розвитку творчого потенціалу майбутнього вихователя.

Аналіз різних наукових джерел дає змогу визначити основні принципи організації самостійної роботи здобувачів освіти (Васиньова, 2022; Левченко, 2021; Ткаченко, Шумська, 2021). Насамперед, наголошуємо, що самостійна робота має бути *цілеспрямованою та результативною*. Іншими словами, кожне завдання має мати чітку мету, пов'язану з результатами навчання (компетентностями), і очікуваний продукт. З огляду на це, наголошуємо, що необхідними є SMART-цілі; описане «очікуване навчання»; коротка інструкція «що зробити – що подати – як оцінюється». Наступним обов'язковим принципом в організації самостійної роботи є її *системність і поетапність*. Йдеться про вибудовування завдань від простого до складного, з підтримкою, що поступово знімається. Для прикладу, пропонуємо певний алгоритм: модуль → етапи: ознайомлення → тренування → творче застосування; чек-листи; проміжні дедлайни. Самостійна робота має містити *конкретну проблему (проблемність) і дослідницьку спрямованість*. Завдання в самостійній роботі чітко окреслюють проблему, яка вимагає розв'язку: кейси із практики дошкільної освіти; міні-дослідження (аналіз занять, аналіз спостереження за проведенням вихователем заняття, порівняння методик, мікроексперимент) тощо.

Практика доводить, що самостійна робота *мусить мати практичну та контекстну спрямованість*, тобто результати виконаного завдання самостійної роботи можуть бути використані безпосередньо у діяльності закладу дошкільної освіти: розробки занять, дидактичні матеріали, сценарії, бесіди для батьків

тощо. Важливими у самостійній роботі є також *індивідуалізація й диференціація (посильність) її завдань*, врахування вихідного рівня знань і сформованих компетентностей, стилів навчання. Тому необхідними є варіативні траєкторії завдань (обрати 2 із 3 завдань), рівні складності, додаткові ресурси.

Завдання самостійної роботи мають забезпечувати осмислення здобувачем освіти сутності самого процесу: *що вийшло/чому/що змінити*. Ми визначаємо це як *принцип рефлексивності та метакогніції* в організації самостійної роботи і пропонуємо студентам вести рефлексивний щоденник; «метакоментар» до роботи (200–300 слів); самооцінку за рубрикою тощо. Необхідною умовою результативності самостійної роботи є *зворотний зв'язок і формувальне оцінювання*, тобто своєчасне й конкретне об'єктивне реагування викладача на результати роботи, її оцінювання, стимулювання й орієнтування на покращення якості виконання. У цьому ж контексті важливими є *академічна доброчесність і етика*, тобто самостійність виконання, коректні цитування, чесна співпраця. З цією метою актуальними є необ'ємні унікальні завдання (прив'язка до власної практики), чек-лист доброчесності тощо.

Організовуючи самостійну роботу здобувачів освіти, необхідним є *баланс індивідуальної та колективної роботи*, тобто комбінування власного внеску та командних продуктів, як у практиці діяльності реального закладу дошкільної освіти. З цією метою варто чітко розподіляти між здобувачами освіти ролі в групі (імітаційні ігри, роль вихователя, рецензента, експерта, індивідуальні «внескові» артефакти всередині групового проєкту та ін.).

Для прикладу наведемо зразки завдань самостійної роботи з урахуванням визначених принципів для здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта при вивченні різних освітніх компонентів у КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

ОК «Теорія та методика організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку»: Скласти опорний конспект «Технологія «Стіни, які говорять» «Talking Walls» або технологія перетворення освітнього середовища з використанням тексту, малюнків та графічної візуалізації. (Кіндерблог «Вулик»); Розробити приклади освітніх ситуацій для дітей старшого дошкільного віку,

що сприяють розвитку творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку (наприклад, «Загубилася фарба»); Опрацювати мистецтвознавчу літературу, здійснити аналіз інших популярних джерел, присвячених творчості Марії Приймаченко. Ознайомитися з особливостями декоративного стилю художниці, орнаментикою та символікою. Розробити серію занять (3–5, теоретичних, практичних) з декоративного малювання для дітей старшого дошкільного віку на основі використання творів М. Приймаченко.

ОК «Дошкільна лінгводидактика»: Скласти конспекти занять з художньої літератури з вивчення поетичних творів (середня група, старша група) з використанням прийомів мнемотехніки. Сформувати мнемотаблиці за змістом віршів; Переглянути Live-запис Наталії Гавриш URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZEN0dVWGa5k> Проаналізувати завдання для дітей старшого дошкільного віку, подані у зошиті з розвитку мовлення «Веселі казкаріки». (Видавництво «Генеза», НМК «Буду вправним першачком»). Обґрунтувати ефективність запропонованих завдань.

ОК «Вступ до спеціальності»: Написати есе на одну із запропонованих тем «Моя мотивація до навчання в умовах війни», «Я вихователь майбутнього», «Якою я уявляю себе через 5 років»; Продумати запитання та провести інтерв'ю з здобувачами освіти старших курсів на тему: «Що вас приваблює у професії вихователя?» (зробити запис на відеокамеру, презентувати на практичному занятті).

ОК «Історія дошкільної педагогіки»: Визначити зміст освітньо-виховної діяльності дошкільних інститутцій краю на основі їх статутів (ясла для немовлят в Ковелі, охоронка для дівчат у Ковелі, будинок сиріт в Острозі, сиротинець Здолбунівського сеймику в Острозі, приватний дитячий садок Союзу жінок-українок громадської праці у Луцьку); Написати есе «Національний дитячий садок в умовах російської агресії» (на основі праць С. Русової).

ОК «Дошкільна педагогіка»: Розробіть план-конспект заняття із сенсорного виховання дітей раннього віку (зазначте тему, мету заняття, матеріал, план заняття); Запропонувати ігри з дарами Ф.Фребеля для дітей певної вікової групи (за вибором здобувача освіти).

ОК «Теорія та методика фізичного виховання дітей»: Побудувати логічну схему прин-

ципів фізичного виховання; Написати есе (1 стор.) «Чому фізичне виховання важливе з перших років життя».

ОК «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку»: Складіть логіко-семантичну карту на тему: «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку»; Напишіть есе на тему: «Місце методики формування математичних уявлень у системі педагогічних наук».

Вибірковий ОК «Моніторинг якості освітньої діяльності закладу дошкільної освіти»: Підготувати презентаційне повідомлення на одну із тем (за вибором здобувача освіти): «Використання індикаторів для складання індивідуальних освітніх маршрутів (ІОМ) /при розробці моніторингових карток, check-листів, міні-портфоліо/ для формування звітів ЗДО про досягнення дітей дошкільного віку»; Розробити алгоритм проведення моніторингу якості освітньої діяльності; Розробити програму моніторингового дослідження за обраним алгоритмом.

Вибірковий ОК «Організація дозвілєвої діяльності дітей»: Підготувати та презентувати одну із видовищних форм організації дитячого дозвілля в ЗДО (*форма та вік дитини за вибором здобувача освіти*); Скласти план організації дозвілєвої діяльності з метою формування рухової, ігрової, здоров'язбережувальної, особистісної, дослідницької, природничо-екологічної, соціально-громадянської, мовленнєвої, комунікативної, мистецько-творчої, спортивно-ігрової, цифрової (*за вибором здобувача освіти*) компетентності дітей дошкільного віку (*вік дитини конкретизувати*).

Узагальнюючи, можемо наголосити, що найбільш типовими завданнями самостійної роботи, які операціоналізують визначені нами принципи, можуть бути: міні-дослідження занять (3 етапи): спостереження → аналіз за рубрикою → рекомендації з обґрунтуванням; конструювання заняття, дозвілєвого заходу в ЗДО; рефлексивні досє-вкладки до роботи: «Що було найскладніше/чому/як долали/що зміню»; технології квазіпрофесійної діяльності (мікрівикладання); Peer-review із ролями: кожна студентка один раз рецензент, один раз авторка; портфоліо «з версіями»: чернетка → рев'ю → фінал + журнал змін.

Пропонуємо також, як варіант швидкий чек-лист викладача (для кожного завдання самостійної роботи: Чітка мета та продукт? Етапи і дедлайни? Проблемність/дослідницьке питання? Контекст ЗДО й практична цінність? Варіанти/рівні посильності? Блок рефлексії? Механізми доброчесності? Узгодження з робочою програмою ОК?

Висновки. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є важливим компонентом професійної підготовки майбутніх вихователів, який допомагає трансформувати набуті знання в професійні вміння; а також слугує дієвим засобом підготовки майбутніх фахівців до творчої педагогічної діяльності в ЗДО.

Організацію самостійної роботи майбутнього вихователя розглядаємо як складний цілеспрямований процес формування професійної компетентності, який ґрунтується на самостійності особистості здобувача освіти як його здатності до вмотивованого самостійного

пошуку професійної інформації, її осмислення та формування практичних умінь використання у педагогічній діяльності.

Особливостями організації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта є необхідність дотримання визначених і проаналізованих принципів її організації. Принципами організації самостійної роботи майбутніх вихователів визначено: цілеспрямованість та результативність, системність і поетапність, проблемність і дослідницька спрямованість, практична та контекстна спрямованість, індивідуалізація й диференціація (посильність) її завдань, принцип рефлексивності та метакогніції, зворотний зв'язок і формувальне оцінювання, академічна доброчесність і етика, баланс індивідуальної та колективної роботи.

Подальшого дослідження потребує розробка та обґрунтування педагогічних умов активізації самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності Дошкільна освіта в умовах ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балюк Л., Брижата І. Самостійна робота як ресурсний резерв якості підготовки майбутніх педагогів до творчої професійної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 57. Том 1. С. 127-131.
2. Васиньова Н. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. 2022. Вип. 55. Том 1. С. 221-225.
3. Вітвицька С.С. Самостійна робота здобувачів вищої освіти – найвища форма професійного становлення й особистісного розвитку. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2023. Вип. 1 (112). С. 114-126.
4. Головка Л. О. Самостійна робота студентів: шлях до підвищення якості знань. URL: <http://www.uk.x-pdf.ru/5mehnika/1595874-4-samostiyna-robota-studentiv-shlyah-pidvischennya-yakosti-znan-golovko-lidiya-olegivna-metodist-bilocerktivskogo-medichnog.php> (дата звернення: 25.09.2025).
5. Гула Л.В. Самостійна робота студентів в контексті сучасної вищої освіти. *Збірник наукових праць «АГОС»*. 2019. Т. 3. С. 35-38.
6. Дубова Н., Люльченко В. Самостійна робота майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі як умова формування загальних та фахових компетентностей. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 2021. № 2. С. 36-43.
7. Зеленська О.П. Самостійна робота здобувачів вищої освіти як важлива складова організації навчального процесу у закладах вищої освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*. 2022. № 13(18). С. 173-182.
8. Левченко Ф.Г. Методичний супровід самоосвітньої підготовки педагога до формування ключових компетентностей учнів у закладах загальної середньої освіти. *Педагогічний альманах. Збірник наукових праць*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2021. Випуск 49. С. 153-159.
9. Мармаза О. І. Самостійна робота як ефективний засіб професійного розвитку студента. Модернізація освітнього процесу в Інституті підвищення кваліфікації, перепідготовки : матеріали методолог. семінару / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; за заг. ред. проф. Р. І. Черновол-Ткаченко. Харків : Щедра садиба плюс, 2016. С. 19-34.
10. Ткаченко Т. В., Шумська О. О. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти мистецьких спеціальностей. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 195. С.37-40.
11. Хом'як І. М. Самостійна робота в системі навчальної діяльності студентів. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки*. 2016. С. 90-95.
12. Харченко І. І. Самостійна робота студентів як засіб формування культури професійної комунікації фахівці *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 68. Т. 2. С. 216-219.

REFERENCES:

1. Baljuk, L., Bryzhata, I. (2023). Samostiina robota jak resursnyi rezerv yakosti pidhotovky maibutnikh pedahohiv do tvorchoi profesiinoi diialnosti [Self-work as a resource reserve for the quality of future teachers' preparation for creative professional activity]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 57(1), 127–131 [in Ukrainian].
2. Vasyanova, N. (2022). Orhanizatsiia samostiinoi roboty здобувачив vyshchoi osvity druhoho (mahisterskoho) rivnia [Organization of self-work of higher education applicants of the second (master's) level]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Pedahohika – Current Issues of the Humanities. Pedagogy*, 55(1), 221–225 [in Ukrainian].
3. Vitvytska, S. S. (2023). Samostiina robota здобувачив vyshchoi osvity – naivyscha forma profesiinoho stanovlennia y osobystisnoho rozvytku [Self-work of higher education applicants as the highest form of professional formation and personal development]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky – Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University. Pedagogical Sciences*, 1(112), 114–126 [in Ukrainian].
4. Holovko, L. O. (n.d.). Samostiina robota studentiv: shliakh do pidvyshchennia yakosti znan [Self-work of students: Available at: <http://www.uk.x-pdf.ru/5mehanika/1595874-4-samostiyna-robota-studentiv-shlyah-pidvischennya-yakosti-znan-golovko-lidiya-olegivna-metodist-bilocerktivskogo-medichnog.php> (accessed 25 September 2025) [in Ukrainian].
5. Hula, L. V. (2019). Samostiina robota studentiv v konteksti suchasnoi vyshchoi osvity [Self-work of students in the context of modern higher education]. *ΛÓGOS*, 3, 35–38 [in Ukrainian].
6. Dubova, N., Liulchenko, V. (2021). Samostiina robota maibutnikh inzheneriv-pedahohiv kharchovoi haluzi yak umova formuvannia zahalnykh ta fakhovykh kompetentnostei [Self-work of future engineer-pedagogues in the food industry as a condition for the formation of general and professional competences]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Collection of Scientific Papers of Uman State Pedagogical University*, 2, 36–43 [in Ukrainian].
7. Zelenska, O. P. (2022). Samostiina robota здобувачив vyshchoi osvity yak vazhlyva skladova orhanizatsii navchalnoho protsesu u zakladakh vyshchoi osvity [Self-work of higher education applicants as an important component of the organization of the educational process in higher education institutions]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykhologiiia», Seriiia «Medytsyna» – Perspectives and Innovations of Science. Series: Pedagogy, Psychology, Medicine*, 13(18), 173–182 [in Ukrainian].
8. Levchenko, F. H. (2021). Metodychnyi suprovitd samoosvitnoi pidhotovky pedahoha do formuvannia kliuchovykh kompetentnostei uchniv u zakladakh zahalnoi serednoi osvity [Methodological support of the self-educational preparation of a teacher for the formation of students' key competencies in general secondary education institutions]. *Pedahohichniy almanakh – Pedagogical Almanac*, 49, 153–159. Kherson: Kherson Academy of Continuing Education [in Ukrainian].
9. Marmaza, O. I. (2016). Samostiina robota yak efektyvnyi zasib profesiinoho rozvytku studenta [Self-work as an effective means of student professional development]. In R. I. Chernovol-Tkachenko (Ed.), *Modernizatsiia osvithnoho protsesu v Instytuti pidvyshchennia kvalifikatsii, perepidhotovky: materialy metodolohichnoho seminaru – Modernization of the educational process at the Institute of Advanced Training and Retraining: Materials of the methodological seminar* (pp. 19–34). Kharkiv: Shchedra Sadyba Plius [in Ukrainian].
10. Tkachenko, T. V., & Shumska, O. O. (2021). Orhanizatsiia samostiinoi roboty здобувачив vyshchoi osvity mystetskykh spetsialnostei [Organization of Self-work of students of art specialties]. *Naukovi zapysky. Seriiia: Pedahohichni nauky – Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 195, 37–40 [in Ukrainian].
11. Khomiak, I. M. (2016). Samostiina robota v systemi navchalnoi diialnosti studentiv [Self-work in the system of students' educational activity]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Pedagogical Sciences*, 90–95 [in Ukrainian].
12. Kharchenko, I. I. (2020). Samostiina robota studentiv yak zasib formuvannia kultury profesiinoi komunikatsii fakhivtsiv [Self-work of students as a means of forming a culture of professional communication of specialists]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and Secondary Schools*, 68(2), 216–219 [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.08.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 12.09.2025
 Дата публікації: 03.11.2025